

TRƯỜNG ĐẠI HỌC NAM CẦN THƠ

KHOA DƯỢC

LÂM THỊ TÓ QUYÊN

**KHẢO SÁT TÌNH HÌNH SỬ DỤNG NHÓM
THUỐC ỨC CHẾ MEN DPP-4 TRÊN BỆNH
NHÂN ĐÁI THÁO ĐƯỜNG TÍP 2 ĐIỀU TRỊ
NGOẠI TRÚ TẠI BỆNH VIỆN ĐA KHOA
TRUNG ƯƠNG CẦN THƠ**

KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP ĐẠI HỌC

Ngành: Dược học

Mã số ngành: 7720201

Cần Thơ, tháng 07, năm 2023

TRƯỜNG ĐẠI HỌC NAM CẦN THƠ

KHOA DƯỢC

NAM CAN THO UNIVERSITY

LÂM THỊ TÓ QUYÊN

MSSV: 1810169

**KHẢO SÁT TÌNH HÌNH SỬ DỤNG NHÓM
THUỐC ỨC CHẾ MEN DPP-4 TRÊN BỆNH
NHÂN ĐÁI THÁO ĐƯỜNG TÍP 2 ĐIỀU TRỊ
NGOẠI TRÚ TẠI BỆNH VIỆN ĐA KHOA
TRUNG ƯƠNG CẦN THƠ**

KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP ĐẠI HỌC

Ngành: Dược học

Mã số ngành: 7720201

CÁN BỘ HƯỚNG DẪN: ThS. PHẠM THỊ HUYỀN TRANG

Cần Thơ, tháng 07, năm 2023

CHẤP THUẬN CỦA HỘI ĐỒNG

Khoá luận “*Khảo sát tình hình sử dụng nhóm thuốc ức chế men DPP-4 trên bệnh nhân đái tháo đường típ 2 điều trị ngoại trú tại bệnh viện đa khoa Trung ương Cần Thơ*” do sinh viên Lâm Thị Tố Quyên thực hiện dưới sự hướng dẫn của Ths. Phạm Thị Huyền Trang. Khoá luận đã báo cáo và được Hội đồng chấm khoá luận thông qua ngày 12/08/2023.

Ủy viên

Thư ký

ThS. Nguyễn Hiền Việt Anh

ThS. Huỳnh Phương Thảo

Phản biện 1

Phản biện 2

TS. Thái Thị Cẩm

TS. Nguyễn Minh Cường

Cán bộ hướng dẫn

Chủ tịch Hội đồng

ThS. Phạm Thị Huyền Trang

TS. Đỗ Văn Mãi

LỜI CẢM ƠN

Việc thực hiện khóa luận tốt nghiệp này đối với em là một phần quan trọng trong quá trình học tập, đem lại cho em rất nhiều kiến thức, kỹ năng và là bước đầu để tiếp cận với nghiên cứu khoa học. Để hoàn thành khóa luận này, em xin tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến giáo viên hướng dẫn **ThS. Phạm Thị Huyền Trang** – Giảng viên bộ môn Dược lý-Dược lâm sàng của trường Đại học Nam Cần Thơ, đã tận tình hướng dẫn và chỉ dạy em trong suốt quá trình viết khóa luận tốt nghiệp.

Em chân thành cảm ơn **ThS.BS. Nguyễn Ngọc Đài Trang, Y tá Trịnh Thị Phương Thảo** thuộc Khoa Nội tiết và Ban giám đốc bệnh viện Đa khoa Trung ương Cần Thơ đã cho phép cũng như tạo điều kiện thuận lợi để em thu thập số liệu tại bệnh viện để hoàn thành khóa luận tốt nghiệp này.

Đồng thời, em chân thành cảm ơn quý thầy, cô giảng viên và Ban lãnh đạo Trường Đại học Nam Cần Thơ đã truyền đạt kiến thức trong những năm em học tập và tạo cơ hội để em có thể thực hiện khóa luận tốt nghiệp này. Với vốn kiến thức được tiếp thu trong quá trình học không chỉ là nền tảng cho quá trình nghiên cứu khóa luận mà còn là hành trang quý báu cho em sau này.

Cuối cùng em xin gửi lời cảm ơn sâu sắc đến gia đình và bạn bè, những người đã luôn hỗ trợ, động viên khích lệ để em đạt được kết quả như ngày hôm nay.

Do sự hạn chế về trình độ của bản thân, khóa luận này không tránh khỏi những sai sót, em rất mong nhận được sự đóng góp ý kiến của quý thầy cô. Em kính chúc quý thầy, cô dồi dào sức khỏe và thành công trong sự nghiệp cao quý.

Em xin trân trọng cảm ơn!

Cần Thơ, ngày 08, tháng 07, năm 2023

Sinh viên thực hiện

Lâm Thị Tố Quyên

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đề tài khoá luận “Khảo sát tình hình sử dụng nhóm thuốc ức chế men DPP-4 trên bệnh nhân đái tháo đường típ 2 điều trị ngoại trú tại bệnh viện Đa khoa Trung ương Cần Thơ” là công trình nghiên cứu của tôi.

Các số liệu sử dụng trong khoá luận đều được lấy tại phòng khám khoa Nội tiết của bệnh viện Đa khoa Trung ương Cần Thơ. Những số liệu thu thập chỉ phục vụ cho việc phân tích, nhận xét, đánh giá trong phạm vi của khoá luận này. Ngoài ra, trong quá trình nghiên cứu, các tài liệu tham khảo đã trích dẫn và ghi chú rõ ràng.

Nếu phát hiện có bất kỳ sự gian lận nào tôi xin hoàn toàn chịu hoàn toàn trách nhiệm trước Hội đồng cũng như kết quả luận văn của mình.

Cần Thơ, ngày 08, tháng 07, năm 2023

Sinh viên thực hiện

Lâm Thị Tô Quyên

MỤC LỤC

LỜI CẢM ƠN.....	i
LỜI CAM ĐOAN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC BẢNG.....	v
DANH MỤC HÌNH	vii
DANH MỤC SƠ ĐỒ	viii
DANH MỤC BIỂU ĐỒ.....	ix
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	x
ĐẶT VẤN ĐỀ.....	1
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN.....	2
1.1. ĐẠI CƯƠNG VỀ BỆNH ĐÁI THÁO ĐƯỜNG	2
1.1.1. Tình hình bệnh đái tháo đường trên thế giới và Việt Nam.....	2
1.1.2. Định nghĩa đái tháo đường	2
1.1.3. Phân loại đái tháo đường	2
1.1.4. Cơ chế bệnh sinh của đái tháo đường típ 2.....	3
1.1.5. Tiêu chuẩn chẩn đoán đái tháo đường típ 2.....	3
1.1.6. Biến chứng thường gặp của đái tháo đường típ 2.....	6
1.1.6.1. <i>Biến chứng cấp tính</i>	6
1.1.6.2. <i>Biến chứng mạn tính</i>	6
1.2. ĐIỀU TRỊ ĐÁI THÁO ĐƯỜNG TÍP 2	7
1.2.1. Mục tiêu điều trị đái tháo đường típ 2	7
1.2.2. Phác đồ điều trị đái tháo đường típ 2.....	9
1.2.3. Phương pháp điều trị đái tháo đường típ 2	12
1.2.3.1. <i>Điều trị không dùng thuốc</i>	12
1.2.3.2. <i>Điều trị dùng thuốc</i>	13
1.2.4. Các nghiên cứu về hiệu quả của nhóm thuốc DPP-4i	20
CHƯƠNG 2: ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	30
2.1. ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU.....	30
2.1.1. Tiêu chuẩn lựa chọn.....	30
2.1.2. Tiêu chuẩn loại trừ.....	30
2.2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	30
2.2.1. Thiết kế nghiên cứu	30
2.2.2. Phương pháp lấy mẫu	30
2.2.3. Nội dung nghiên cứu.....	31
2.2.3.1. <i>Khảo sát đặc điểm chung của nhóm đối tượng nghiên cứu</i>	31
2.2.3.2. <i>Khảo sát việc sử dụng nhóm thuốc DPP-4i của nhóm đối tượng nghiên cứu</i>	31
2.2.3.3. <i>Khảo sát hiệu quả điều trị của nhóm thuốc DPP-4i</i>	31
2.2.4. Phương pháp thu thập số liệu nghiên cứu.....	31
2.2.5. Các chỉ tiêu đánh giá.....	32
2.2.6. Phương pháp xử lý số liệu:	34
2.3. VẤN ĐỀ Y ĐỨC TRONG NGHIÊN CỨU KHOA HỌC.....	35
CHƯƠNG 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	36

3.1. CÁC ĐẶC ĐIỂM CỦA BỆNH NHÂN TRONG MẪU NGHIÊN CỨU	36
3.1.1. Đặc điểm nhóm tuổi của bệnh nhân trong mẫu nghiên cứu	36
3.1.2. Đặc điểm lâm sàng của bệnh nhân trong mẫu nghiên cứu	37
3.1.3. Các bệnh đồng mắc trong mẫu nghiên cứu	38
3.1.4. Mức glucose lúc đói và HbA1c tại thời điểm bắt đầu khảo sát.....	39
3.2. KHẢO SÁT VIỆC SỬ DỤNG NHÓM THUỐC DPP-4i ĐIỀU TRỊ ĐTĐ TÍP 2 TẠI BỆNH VIỆN ĐA KHOA TRUNG ƯƠNG CẦN THƠ	39
3.2.1. Nhóm thuốc DPP-4i và các thuốc phối hợp trong điều trị ĐTĐ típ 2 trong mẫu nghiên cứu	39
3.2.2. Các phác đồ phối hợp nhóm thuốc DPP-4i điều trị ĐTĐ típ 2 trong mẫu nghiên cứu.....	40
3.3. KHẢO SÁT HIỆU QUẢ ĐIỀU TRỊ CỦA NHÓM THUỐC DPP-4i TRÊN BỆNH NHÂN ĐTĐ TÍP 2 TẠI BỆNH VIỆN ĐA KHOA TRUNG ƯƠNG CẦN THƠ	43
3.3.1. Đánh giá sự thay đổi nồng độ glucose trong máu	43
3.3.2. Tương tác thuốc	47
CHƯƠNG 4: BÀN LUẬN.....	52
4.1. BÀN LUẬN VỀ ĐẶC ĐIỂM CỦA BỆNH NHÂN TRONG MẪU NGHIÊN CỨU	52
4.1.1. Bàn luận về nhóm tuổi của bệnh nhân trong mẫu nghiên cứu	52
4.1.2. Bàn luận về đặc điểm lâm sàng của bệnh nhân trong mẫu nghiên cứu...52	
4.1.2.1. <i>Biến chứng và các bệnh đồng mắc tại thời điểm bắt đầu khảo sát ..52</i>	
4.1.2.2. <i>Mức glucose lúc đói và HbA1c tại thời điểm bắt đầu khảo sát</i>	53
4.2. BÀN LUẬN VỀ VIỆC SỬ DỤNG NHÓM THUỐC DPP-4i TRONG MẪU NGHIÊN CỨU	54
4.2.1. Bàn luận về nhóm thuốc DPP-4i và các thuốc phối hợp khác trong điều trị ĐTĐ típ 2	54
4.2.2. Bàn luận về phác đồ phối hợp nhóm thuốc DPP-4i.....	55
4.3. BÀN LUẬN VỀ HIỆU QUẢ ĐIỀU TRỊ CỦA NHÓM THUỐC DPP-4i TRONG MẪU NGHIÊN CỨU	55
4.4. BÀN LUẬN VỀ CÁC TƯƠNG TÁC THUỐC TRONG MẪU NGHIÊN CỨU	56
CHƯƠNG 5: KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	58
5.1. KẾT LUẬN	58
5.2. KIẾN NGHỊ.....	58
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	60
PHỤ LỤC 1	66
PHỤ LỤC 2	71

DANH MỤC BẢNG

Bảng 1.1. Phân biệt ĐTĐ típ 1 và ĐTĐ típ 2.....	5
Bảng 1.2. Các chỉ số mục tiêu điều trị ĐTĐ típ 2 ở người trưởng thành, không mang thai theo Bộ Y tế (2020).....	8
Bảng 1.3. Các chỉ số mục tiêu điều trị ĐTĐ típ 2 ở người lớn tuổi theo Bộ Y tế (2020)	9
Bảng 1.4. Tỷ lệ năng lượng từ các thành phần thức ăn.....	12
Bảng 1.5. Liều dùng của các thuốc nhóm sulfonylure.....	15
Bảng 1.6. Liều dùng các hoạt chất trong nhóm DPP-4i.....	20
Bảng 1.7. Bảng tóm tắt các nghiên cứu trên nhóm thuốc DPP-4i	26
Bảng 2.1. Các chỉ số mục tiêu điều trị ĐTĐ típ 2 ở người trưởng thành, không mang thai theo Bộ Y tế (2020).....	33
Bảng 2.2. Các chỉ số mục tiêu điều trị ĐTĐ típ 2 ở người lớn tuổi theo Bộ Y tế (2020)	34
Bảng 2.3. Đánh giá tình trạng thừa cân, béo phì theo tiêu chuẩn của WHO áp dụng cho người Châu Á	34
Bảng 3.1. Đặc điểm phân bố nhóm tuổi của mẫu nghiên cứu theo giới tính.....	36
Bảng 3.2. Độ tuổi trung bình của mẫu nghiên cứu theo giới tính.....	37
Bảng 3.3. Số lượng và tỉ lệ các biến chứng do ĐTĐ xuất hiện trong mẫu nghiên cứu	37
Bảng 3.4. Số lượng và tỉ lệ các bệnh đồng mắc của mẫu nghiên cứu.....	38
Bảng 3.5. Số bệnh lý đồng mắc có thể gặp trên 1 bệnh nhân trong mẫu nghiên cứu	38
Bảng 3.6. Chỉ số glucose lúc đói và HbA1c trước khảo sát.....	39
Bảng 3.7. Số lần và tỉ lệ các hoạt chất nhóm DPP-4i xuất hiện trong mẫu nghiên cứu	39
Bảng 3.8. Số lần và tỉ lệ các hoạt chất điều trị ĐTĐ khác xuất hiện trong mẫu nghiên cứu	40

Bảng 3.9. Các dạng thuốc phối hợp trong phác đồ	41
Bảng 3.10. Chỉ số glucose lúc đói và HbA1c trước khảo sát và sau khảo sát	43
Bảng 3.11. Chỉ số trung bình glucose lúc đói và HbA1c.....	43
Bảng 3.12. Số lượng bệnh nhân đạt chỉ số glucose đói mục tiêu và HbA1c mục tiêu trong mẫu nghiên cứu.....	44
Bảng 3.13. Tỷ lệ bệnh nhân có các chỉ số xét nghiệm đạt mức bình thường phân bố theo giới sau khi điều trị.....	45
Bảng 3.14. Chỉ số trung bình glucose lúc đói và HbA1c theo phác đồ	45
Bảng 3.15. Tỷ lệ tương tác thuốc có thể gặp trong một đơn thuốc.....	47
Bảng 3.16. Số tương tác có thể gặp trong một đơn thuốc	47
Bảng 3.17. Các mức độ tương tác thuốc trong đơn thuốc	48
Bảng 3.18. Các cặp tương tác mức độ trung bình.....	48

DANH MỤC HÌNH

Hình 1. 1. Lược đồ lựa chọn thuốc và phương pháp điều trị ĐTD típ 2 theo ADA (2022)	11
---	----

DANH MỤC SƠ ĐỒ

Sơ đồ 2.1. Sơ đồ các bước thu thập số liệu nghiên cứu	32
---	----

DANH MỤC BIỂU ĐỒ

Biểu đồ 3. 1. Tỷ lệ các loại phác đồ được sử dụng trong mẫu nghiên cứu.....	41
Biểu đồ 3. 2. Số lượng bệnh nhân đạt chỉ số glucose đói và HbA1c mục tiêu trong mẫu nghiên cứu theo phác đồ.....	46

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

ADA	Hiệp hội đái tháo đường Hoa Kỳ (American Diabetes Association)
AGEs	Sản phẩm cuối cùng của quá trình glycation nâng cao hay còn gọi là sản phẩm glycat hoá bền vững (Advanced glycation end products)
BMI	Chỉ số khối cơ thể (Body Mass Index)
BTMDXV	Bệnh tim mạch do xơ vữa
DPP-4	Enzyme dipeptidyl peptidase-4
DPP-4i	Chất ức chế men dipeptidyl peptidase-4 (enzyme dipeptidyl peptidase-4 inhibitors)
ĐTĐ	Đái tháo đường
EASD	Hiệp hội các nhà nghiên cứu đái tháo đường châu Âu (Diabetes Association and European Association for the Study of Diabetes)
GLP-1	Hormon peptid giống glucagon-1 (Glucagon-like peptide-1)
GLP-1R	Receptor của GLP-1 (GLP-1 receptor)
GLP-1RA	Chất đồng vận thụ thể GLP-1 (GLP-1 Receptor Analog)
GIP	Peptide nội tiết phụ thuộc glucose (glucose-dependent insulinotropic peptide)
HbA1c	Glycosylated haemoglobin A1c
HDL	Lipoprotein tỉ trọng cao (High Density Lipoprotein)
HIV/AIDS	Hội chứng nhiễm virus làm suy giảm miễn dịch ở người (Human Immunodeficiency Virus Infection / Acquired Immunodeficiency Syndrome)
HOMA	Mô hình HOMA hay Đánh giá mô hình nội môi (Homeostatic Model Assessment)

HOMA-%beta	Chức năng tế bào beta tính theo HOMA (HOMA of beta-cell function)
HOMA-IR	Kháng insulin tính theo HOMA (HOMA of insulin resistance)
IDF	Liên đoàn đái tháo đường quốc tế (International Diabetes Federation)
IFCC	Liên đoàn Sinh hóa Lâm sàng Quốc tế (International Federation of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine)
LDL	Lipoprotein tỉ trọng thấp (Low Density Lipoprotein)
NYHA	Hiệp hội Tim mạch Hoa Kỳ (New York Heart Association)
SGLT-2	Kênh đồng vận chuyển natri-glucose 2 (Sodium Glucose co-transporter 2)
SGLT-2i	Chất ức chế kênh đồng vận chuyển natri-glucose 2 (Sodium Glucose co-transporter 2 inhibitors)
SKD	Sinh khả dụng
TG	Triglycerid